

**FISCAOECONOMIA INTERNATIONAL
CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES**

**POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL ISSUES IN
RETROSPECT AND PROSPECT**

PROCEEDING BOOK

(Ed. AHMET ARIF EREN)

ISBN

978-605-031-650-6

**FSCONGRESS 2019
QUO VADIS SOCIAL SCIENCES**

www.fscongress.com

BOARDS

Chair of Congress

Ahmet Arif EREN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Executive Committee

Ahmet Arif EREN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Ahmet KAMACI (Bartın University, Turkey)

Ali Gökhan GÖLÇEK (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Emek YILDIRIM (Artvin Çoruh University, Turkey)

Emre ATSAN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Fatih Hakan DİKMEN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Fevzi ENGİN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Gizem EREN (Hitit University, Turkey)

Mert ŞAKI (Artvin Çoruh University, Turkey)

M. Mustafa AYDIN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Orhan ŞİMŞEK (Artvin Çoruh University, Turkey)

Recep KAHRAMAN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Saadet AYDIN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Vikas ARYA (Chandigarh University, India)

Zehra DOĞAN ÇALIŞKAN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Secretariat

Nuran ERTÜRK

Tolga ÇELİK

Umut ARSLAN

Yunus ODABAŞ

Scientific Board

Aleksandra GÓRECKA (Warsaw University of Life Sciences, Poland)

Elshan BAGIRZADEH (Azerbaijan State University of Economics, Azerbaijan)

Enzo MINGIONE (Universita Milano Bicocca, Italy)

Heinz KURZ (Karl Franzens Universitat, Austria)
Immanuel NESS (Brooklyn College of City University, USA)
Jose R Pires MANSO (University of Beira Interior, Portugal)
Luiz Carlos BRESSER-PEREIRA (Brazil)
Mubariz HASANOV (Okan University, Turkey)
Qerkin BERISHA (University of Prishtina, Kosovo)
Romar CORREA (University of Mumbai, India)
Ahmet Arif EREN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)
Ahmet Emre BİBER (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)
Ahmet ÖZALP (Hitit University, Turkey)
Altuğ Murat KÖKTAŞ (Ahi Evran University, Turkey)
Aslı Ceren SARAL (Ankara University, Turkey)
Asu ÇIRPICI (Yıldız Technical University, Turkey)
Aziz KONUKMAN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
Baki DEMİREL (Tokat Gazi Osmanpaşa University)
Barış ALPASLAN (Ankara Sosyal Bilimler University, Turkey)
Bülent GÜLOĞLU (İstanbul Technical University, Turkey)
Cem AKIN (Ankara University, Turkey)
Çağatay Edgücan ŞAHİN (Ordu University, Turkey)
Çağdaş Erkan AKYÜREK (Ankara University, Turkey)
Deniz ABUKAN (Ahi Evran University, Turkey)
Derya Güler AYDIN (Hacettepe University)
Dilek ÇETİN (Suleyman Demirel University, Turkey)
Doğan BAKIRTAŞ (Manisa Celal Bayar University, Turkey)
Emre AKSOY (Kırıkkale University, Turkey)
Eray ESER (Artvin Çoruh University, Turkey)
Eren ÇAŞKURLU (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
Ergin KALA (Ukshin Hoti Prizren University, Kosovo)
Erkan ERDİL (Middle East Technical University, Turkey)
Fatih Hakan DİKMEN (Gazi University, Turkey)
Fevzi ENGİN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Gizem ŞİMŞEK (Siirt University, Turkey)
Gülçin TAŐKIRAN (GaziosmanpaŐa University, Turkey)
Gülenay BAŐ DİNAR (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)
Gülten DURSUN (Kocaeli University, Turkey)
Habib AKDOĖAN (Hitit University, Turkey)
Hüseyin ÖZEL (Hacettepe University, Turkey)
IŐil Őirin SELÇUK (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)
Kerem GÖKTEN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)
Levent AYDIN (Ankara Social Sciences University, Turkey)
Levent ORALLI (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
M. Kemal AYDIN (Sakarya University, Turkey)
M. Cem OĖUZ (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)
Mehmet BAŐ (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
Metin SARFATİ (Marmara University, Turkey)
Muammer KAYMAK (Hacettepe University, Turkey)
Murad TİRYAKİOĞLU (Afyon Kocatepe University, TURKEY)
Murat BERBEROĖLU (Artvin Çoruh University, Turkey)
Mustafa DURMUŐ (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
Müslüme NARİN (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
Orhan ŞİMŞEK (Artvin Çoruh University, Turkey)
Ozan ERUYGUR (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)
Özgür BOR (Atılım University, Turkey)
Polat ALPMAN (Yalova University, Turkey)
Ragıp EGE (Université de Strasbourg, France)
Saadet AYDIN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)
Sadık ÇUKUR (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)
Samet EVCİ (Osmaniye Korkut Ata University)
Sebiha KABLAY (Ordu University, Turkey)
Serap DURUSOY (Bolu Abant İzzet Baysal University)
Serdal BAHÇE (Ankara University, Turkey)
Şükrü Anıl TOYGAR (Selçuk University, Turkey)

Şükrü APAYDIN (Nevşehir Hacı Bektaş Veli University)

Taha Bahadır SARAÇ (Hitit University, Turkey)

Taha Emre ÇİFTÇİ (Necmettin Erbakan University, Turkey)

Ufuk SERDAROĞLU (Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey)

Uğur ESER (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Umut ULUKAN (Ordu University, Turkey)

Yavuz YAYLA (19 Mayıs University, Turkey)

Yavuz YILDIRIM (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Yeliz SARIÖZ GÖKTEN (Niğde Ömer Halisdemir University, Turkey)

Zehra DOĞAN ÇALIŞKAN (Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey)

Zeynep AĞDEMİR (Ahi Evran University, Turkey)

QUO VADIS SOCIAL SCIENCES

FSCONGRESS 19

PROCEEDING BOOK

SEÇİLMİŞ GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: PANEL VERİ ANALİZİ

Havanur ERGÜN TATAR*

ÖZ

Cinsiyet eşitliği konusu, geçmişten itibaren süregelen ve ekonomik büyümeyi etkileyerek, ülkeler arası kıyaslamaya imkân veren bir olgudur. Nitekim son dönemde ülkeler arası kalkınma değerlendirme yapılırken “cinsiyet” önemli bir değişken haline gelmiştir. Ampirik literatüre katkı amacını taşıyan bu çalışmada, cinsiyet eşitliği ve büyüme ilişkisi incelenmiştir. Cinsiyet eşitliğinin nispeten daha fazla sorun oluşturduğu gelişmekte olan ülkeler örneğinin seçildiği çalışmada, büyüme oranı, kadınların işgücüne katılım oranı, erkeklerin işgücüne katılım oranı, sermaye, cinsiyet eşitliği indeksi, ticari açıklık, nüfus artışı açıklayıcı değişkenler olarak kullanılmıştır. Seçilmiş gelişmekte olan ülke grubunun 1990-2015 dönemi verileri panel regresyon yöntemiyle analiz edilmiştir. Cinsiyet eşitsizliği ve büyüme arasında ters yönlü ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ülkelerin sosyo-ekonomik yapısı ve kızların eğitimine yeterli yatırımın yapılmaması mevcut sonucun elde edilmesinde en önemli nedenlerdir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Eşitliği, Büyüme, Panel Veri Analizi.

THE EFFECT OF GENDER EQUALITY ON GROWTH IN SELECTED DEVELOPING COUNTRIES: PANEL DATA ANALYSIS

ABSTRACT

The gender equality is a concept which has been ongoing from the past and by effecting the economic growth it allows us to make a comparison between countries. Thus “gender” becomes an important variant for cross-country economic development assessment. In this study, which aims to contribute to empirical literature, the relationship between gender equality and growth are investigated. In the study in which developing countries example has been chosen where gender equality comparatively creates more trouble; growth rate, female participation to labor force, male participation to labor force, capital, gender equality index, commercial transparency, population growth rate are used as descriptive variants. The data of 1990-2015 period of selected developing country group are analyzed with the panel regression method. As a result it is concluded that there is an inverse relationship between gender equality and growth. Socio-economic structure of countries and insufficient investment in girl’s education are the most important factors which effect the existing result.

Keywords: Gender Equality, Growth, Panel Data Analysis.

GİRİŞ

Cinsiyet eşitsizliği yıllardır süregelen ve dünyanın her yerinde rastlanabilen bir olgudur. Son dönemde ülkeler arası ekonomik karşılaştırma ve kıyaslamalarda cinsiyet eşitliği önemli değişken haline gelmiştir. Sürdürülebilir kalkınma için cinsiyet eşitliği temel hedeflerden biri haline gelmiştir.

Sabit sermaye, beşeri sermaye ve iş gücü ekonomik büyümeyi etkileyen en önemli faktörlerdir. Cinsiyet eşitsizliği konusu da özellikle beşeri sermaye kanalıyla ekonomik büyümeyi etkileyen önemli bir konudur. Özellikle kalkınma yolundaki ülkelerde cinsiyet eşitliği önemli bir hedefdir.

Gelişen dünya ekonomisi, ucuz bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasını da beraberinde getirmiştir. Bu sayede cinsiyet farklılığı olmaksızın, kadınların pazarlara ve ekonomik fırsatlara bağlanma süreci hızlanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerdeki politika yapıcıları tarafından, ekonomik fırsatlara erişim noktasında, eşitliği hedefleyen politikalar geliştirilmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, seçilmiş gelişmekte olan ülkelerde cinsiyet eşitliğinin ekonomik boyutunu analiz etmektir. Bu amaçla, verilerin temin edilebilirliğine bağlı olarak seçilen gelişmekte olan ülkeler grubu kullanılmıştır. Dönem olarak ise 1990-2015 dönemi alınmıştır. Çalışmada büyüme oranı, kadınların işgücüne katılım oranı, erkeklerin işgücüne katılım oranı, sermaye, cinsiyet eşitliği indeksi, ticari açıklık, nüfus artışı değişkenleri kullanılarak, panel veri analiz yöntemiyle tahminler yapılmıştır.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde, cinsiyet eşitsizliği ve büyüme ilişkisiyle ilgili teorik çerçeve ortaya konulmuştur. İkinci bölümde, cinsiyet eşitsizliği ve büyüme ilişkisi konusunda literatürde daha önce yapılan ampirik çalışmalardan bahsedilmiştir. Son bölümde ise ampirik analize yer verilmiştir. Bu bölümde, kullanılacak yöntem ve veri seti hakkında bilgi verildikten sonra, çeşitli testler yapılmış ve bunların sonuçları değerlendirilmiştir.

1. TEORİK ÇERÇEVE

İktisat disiplini içerisinde yer alan büyüme modellerinde emek, üretim faktörü olarak yer almaktadır. Üretim faktörü olan emek, nüfus artışı tarafından egzogen olarak belirlenmektedir. Ancak zaman içerisinde endojen büyüme teorilerinin yükselişi ile birlikte insan sermayesi birikimi büyüme oranlarını arttırmada daha önemli bir hale gelmiştir. Bu teorilerin mantıksal uzantısı olarak cinsiyet farklılıkları tarafından temsil edilen emek faktörü, insan sermayesinin cinsiyete göre ayrılmış bir temsili haline gelmiştir (Kabeer ve Natali, 2013: 8-9).

Klasen (1999), ekonomide insan kaynağı kullanımında cinsiyet eşitsizliğinin, büyüme üzerinde doğrudan ya da dolaylı etkisi olduğunu dile getirmiştir. Doğrudan etki iş gücü piyasalarında etkili olmakta, insan kaynağının kullanımı ve ekonomilerde emeğin üretkenliği

ile temsil edilmektedir. Dolaylı etki ise büyük ölçüde aile ilişkileri tarafından yönlendirilmektedir. Yani, hane halkı kararları üzerinde daha fazla cinsiyet eşitliğinin yarattığı pozitif etki ele alınmaktadır. Kadınların eğitime ve ekonomik fırsatlara daha fazla erişmesi, çocuklarının beşeri sermayesine daha fazla yatırım yapmasına neden olacaktır. Bu sayede, gelecek nesillerin verimliliğinde ciddi artışlar kaydedilecektir.

Kadınların daha yüksek işgücüne katılımı ve eğitim düzeyine erişmesi ekonomideki bağımlılık yükünü azaltan ve tasarruf arzını arttıran önemli bir faktör olarak görülmüştür. Kadın işinin, hane halkından ticari istihdama doğru yönlendirilmesi ekonomik gelişmenin en önemli özelliklerinden biridir. Bu sayede milli gelir artmakta yeni istihdam imkânları doğmaktadır (Chen, 2004: 7).

Eğitim ve istihdamda cinsiyet eşitsizliğinin ekonomik kalkınma üzerinde olumsuz etkisi olabilecek üç kanal söz konusudur. Klasen (1999) tarafından ifade edilen üç kanal: bozulma faktörü, çevre etkisi ve demografik geçiş etkisidir. Bu kanallardan ilki olan bozulma faktörü, eğitimdeki cinsiyet eşitsizliğinin verimliliği düşürerek büyümeyi azaltacağını ifade eder. Yani erkeklerin ve kızların doğuştan gelen yeteneklerinin benzer dağılıma sahip olduğunu varsaydığımızda, cinsiyet eşitsizliğinin var olduğu durumda okul kapasiteleri daha az yetenekli öğrencilerle dolacaktır. Bu durum ise düşük işgücü verimliliğine sebep olarak, daha düşük ekonomik büyümeyi beraberinde getirecektir. Daha az üretken işgücü sermayenin geri dönüş oranının azalmasına sebep olacaktır.

İkinci kanal olan çevre etkisi, nitelikli kadın emeğinin artması sayesinde çocukların eğitim kalitesinin yükselmesini ifade etmektedir. Hanehalkı entelektüel ortamının artırılması suretiyle yetişen çocuklar, işgücü verimliliğini arttırarak, daha yüksek ekonomik büyüme sağlamaktadır.

Son kanal olan demografik geçiş etkisi, genç bağımlılık yükünün azalması ve yatırım talebinin artmasıyla birlikte daha yüksek ekonomik büyümeyi ifade etmektedir (Klasen, 1999:6-8).

2. AMPİRİK LİTERATÜR

Literatürde cinsiyet eşitliği ve büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda çalışma bulunmakla birlikte, çalışmaların çoğu cinsiyet eşitsizliğinin büyümeyi olumsuz etkilediği yönündeki görüşü destekler niteliktedir. Ampirik literatür açısından ele alınan çalışmalar yöntem açısından iki gruba ayrılabilir. İlk grupta yer alan çalışmalar yöntem olarak panel veriyi kullanarak ülke gruplarını ele almışlardır. Bu yöntemi tercih eden çalışmalardan bazıları şu şekildedir:

Hill and King (1993), çalışmalarında 1960-1985 yılları arasındaki verileri kullanarak eğitimdeki cinsiyet eşitsizliğinin toplam çıktı üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. 152 ülkenin ele alındığı analiz sonucunda, kadınların okullaşma oranlarının düşük olmasının milli hasıla üzerine olumsuz etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Barro ve Lee (1994), GSYİH'de büyümenin belirleyicilerini araştırmak için 1965-1975 ve 1975-1985 dönemleri için 138 ülkeyi ele almışlardır. Kadın ve erkeğin eğitime katılma

oranlarının bağımsız değişken alındığı çalışma sonucunda, kadın eğitime ilişkin katsayının büyüme ile negatif ilişkili olduğu, erkek eğitime ilişkin katsayının büyüme ile pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu durum kişi başına düşen GSYİH tarafından yakalanmayan ve dolayısıyla daha düşük ekonomik büyüme ile ilişkilendirilebilecek geri kalmışlık ile açıklanmıştır.

Klasen (1999), çalışmasında 1960-1992 yılları arasındaki verileri kullanarak cinsiyet eşitsizliğinin büyüme ve gelişme üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Doğu Asya, Afrika ve Orta Doğu'nun ele alındığı analizler sonucunda büyüme oranları üzerinde eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin önemli etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dollar and Gatti (1999), çalışmalarında 127 ülke için 1975-1990 yılları arasındaki verileri kullanarak yaptıkları analiz sonucunda kızların orta öğretimi kazanma oranları ve kişi başı gelir arasında pozitif korelasyon olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Seguino, Stephanie (2000), çalışmasında yarı sanayileşmiş ekonomilerde 1975-1995 yılları arasındaki verileri kullanarak cinsiyet eşitsizliği ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırması sonucunda cinsiyet eşitsizliği ve büyüme arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Chen (2004), çalışmasında 209 ülke için 1960-2002 yılları arasındaki verileri kullanarak cinsiyet eşitliği ve ekonomik gelişme arasındaki ilişkiyi analiz etmiştir. Analizi sonucunda, eğitim ve istihdamda cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi için bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılmasının, istihdam ve kalkınmada destekleyici rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Brummet (2008), çalışmasında 1960-1985 yılları arasındaki verileri kullanarak cinsiyet eşitsizliğinin büyüme ve gelişme üzerindeki etkisini analiz etmiştir. 72 ülkeyi ele aldığı analizi sonucunda, kadın eğitime yapılacak düşük yatırımların büyüme üzerine olumsuz etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Baliamoune and McGillivray (2007, 2009), çalışmalarında 1974-2001 yılları arasındaki verileri kullanarak cinsiyet eşitsizliğinin büyüme üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. 41 Afrika ve Arap ülkesini ele aldıkları analizleri sonucunda cinsiyet eşitsizliğinin büyümeyi negatif etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Ramanayaka and Ghosh (2017), çalışmalarında 2006-2015 yılları arası verileri kullanarak büyüme üzerinde cinsiyet faktörünün rolünü ele almışlardır. Gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş olmak üzere üç ülke grubunun ele alındığı analizleri sonucunda gelişmekte olan ülkelerde cinsiyet eşitliğinin büyümeyi olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak OECD ülkelerinde bu etki net değildir.

Cinsiyet eşitliği ve büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen ikinci grup çalışmalar ise yöntem olarak daha çok zaman serisini kullanarak ülke bazında araştırma yapmaktadır. Literatürde yöntem olarak zaman serisini kullanan çalışmalar nispeten daha azdır.

Esteve-Volart (2004), çalışmasında 1961-1991 yılları arasındaki verileri kullanarak cinsiyet eşitsizliği ve büyüme ilişkisini analiz etmiştir. Hindistan'ı ele aldığı analizi sonucunda cinsiyet ayrımcılığının ekonomiyi negatif etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Hazarika and Otero (2004), çalışmalarında 1999 yılına ilişkin çeşitli kontrol değişkenler kullanarak, Meksika’da kentsel cinsiyet kazançları ve dış ticaret arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırmaları sonucunda serbest ticaret liberalizasyonunun, cinsiyet kazanç farklılığını azalttığı sonucuna ulaşmışlardır. Özellikle ihracata yönelik sektörlerde cinsiyet kazanç farklılığının, ekonomideki diğer sektörlerle göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Menon and van der Meulen Rodgers (2006), çalışmalarında 1983-2004 yılları arasındaki verileri kullanarak, Hindistan’da cinsiyet kazançları ve dış ticaret arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. Araştırmaları sonucunda Hindistan’daki imalat sektöründeki ücret boşluğunun genişlemesi ile ticarete açıklığın artması arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

3. EKONOMETRİK ANALİZ

Bu bölümde kullanılacak yöntem, veriler hakkında bilgi verilecek, daha sonra da yapılan testler ve analizlerin sonuçları değerlendirilecektir.

3.1. Yöntem ve Veriler

Gelişmekte olan ülkelerde cinsiyet eşitliğinin büyüme üzerindeki etkisini analiz etmek için oluşturulan model şu şekildedir:

$$Y_{it} = \alpha_i + \beta_1 KIO_{it} + \beta_2 EIO_{it} + \beta_3 SERMAYE_{it} + \beta_4 CEI_{it} + \beta_5 TİCARET_{it} + \beta_6 NÜFUS_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Cinsiyet eşitliğinin büyüme üzerindeki etkisini analiz etmek için oluşturulan modelde birçok çalışmadan yararlanılmıştır. Modeli oluşturan değişkenler ve çalışmalar şu şekildedir:

Kadınların İşgücüne Katılım Oranı ve Erkeklerin İşgücüne Katılım Oranı: Andersson (2010), çalışmasında büyüme üzerinde cinsiyet eşitliğinin etkisini araştırmıştır. 74 ülkeyi kapsayan çalışmada 2001-2007 arası veriler kullanılarak analiz yapılmıştır. Araştırmaları neticesinde kadınların işgücüne katılım oranının büyümeyi olumlu olarak, erkeklerin işgücüne katılım oranının ise büyümeyi olumsuz olarak etkilediği sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı oluşturulan modelde kadınların ve erkeklerin işgücüne katılım oranları modelde açıklayıcı değişkenler arasında gösterilmiştir.

Sermaye (Yıllık Büyümesi): Ramanayaka ve Ghosh (2017), çalışmalarında büyüme üzerinde cinsiyet faktörünün rolünü ele almışlardır. Gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş olmak üzere üç ülke grubunun ele alındığı analizleri sonucunda sermaye ve büyüme arasında pozitif yönlü ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı oluşturulan modelde sermaye açıklayıcı değişken olarak konulmuştur.

Cinsiyet Eşitliği İndeksi: Ali (2015), çalışmasında cinsiyet eşitsizliği ve büyüme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Pakistan’ın analiz edildiği çalışmada 1980-2009 arası veriler kullanılarak analiz yapılmıştır. Araştırmaları neticesinde cinsiyet eşitliği ve büyüme arasında pozitif yönlü ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı oluşturulan modelde cinsiyet eşitliği indeksi açıklayıcı değişken olarak konulmuştur.

Ticaretin GSYİH'deki Payı: Hakura ve diğ. (2016), farklı ekonomik gelişme evrelerinde olan 115 ülke için, 1995-2014 yılları arası verileri kullanarak eşitsizlik, cinsiyet ve ekonomik büyüme ilişkisini araştırmışlardır. Araştırmaları neticesinde ticaret ve büyüme arasında pozitif yönlü ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı oluşturulan modelde ticaret açıklayıcı değişken olarak konulmuştur.

Nüfus Artışı (Yıllık %): Al Rakhis (2015), Arap bölgesinde büyüme üzerinde cinsiyet eşitsizliğinin etkisini araştırdığı çalışmada 1990-2014 yılları arası verileri kullanmıştır. Araştırmaları neticesinde nüfus artışı ve büyüme arasında pozitif yönlü ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı oluşturulan modelde nüfus açıklayıcı değişken olarak konulmuştur.

Modelde kullanılan değişkenlere ait kısaltmalar şu şekildedir:

Yit = Büyüme Oranı

KİO_{it} = Kadınların İşgücüne Katılım Oranı

EİO_{it} = Erkeklerin İşgücüne Katılım Oranı

SERMAYE_{it} = Sermaye (Yıllık Büyümesi)

CEİ_{it} = Cinsiyet Eşitliği İndeksi

TİCARET_{it} = Ticari Açıklık

NÜFUS_{it} = Nüfus Artışı (Yıllık %)

Model tahmininde kullanılacak değişkenlerin zaman ve kesit boyutları sırasıyla $t=26$ ve $i=32$ ($t=1, \dots, T$; $i=1, \dots, N$)'dir.

Cinsiyet eşitliğinin büyüme üzerindeki etkisini analiz etmek için, IMF sınıflandırmasına göre seçilmiş gelişmekte olan ülkeler ele alınmıştır. Çalışmada kullanılan gelişmekte olan ülkeler şu şekildedir: Azerbaycan, Belize, Belarus, Benin, Bolivya, Kamerun, Ekvator, El Salvador, Gambiya, Guatemala, İran, Hindistan, Endonezya, Kazakistan, Kenya, Makedonya, Madagaskar, Mali, Malezya, Mauritius, Meksika, Nijerya, Paraguay, Peru, Romanya, Polonya, Senegal, Tunus, Türkiye, Ukrayna, Uruguay, Özbekistan.

Modelde analiz edilen değişkenlere ilişkin beklenen işaretler şu şekildedir:

Tablo 1: Değişkenlere İlişkin Beklenen İşaretler

Değişkenler	Beklenen İşaretler
Kadınların İşgücüne Katılım Oranı	(+)
Erkeklerin İşgücüne Katılım Oranı	(+)
Sermaye (Yıllık Büyümesi)	(+)
Cinsiyet Eşitliği İndeksi	(+)
Ticari Açıklık	(+)
Nüfus Artışı (Yıllık %)	(+)

Çalışmada adı geçen örneklem ülkelerin 1990-2015 yılları arasındaki verileri kullanılmıştır. Ükelere dair eksik olan veriler, interpolasyon* yöntemi ile tamamlanmıştır. Veriler Dünya Bankası Dünya Kalkınma Göstergeleri (The World Bank World Development Indicators) veri tabanından elde edilmiştir.

3.2. Model Seçiminde Kullanılan Hausman Testi Sonuçları

Hausman (1978) spesifikasyon testi, rassal etkiler ve sabit etkiler modeli arasında seçim yapmak için kullanılmaktadır. Hausman testi yokluk hipotezi altında k serbestlik derecesi ile asimptotik olarak χ^2 dağılımına sahiptir. $(\hat{\beta}_{TE} - \hat{\beta}_{SE})$ iki tahmin edicinin farkını göstermektedir. $(\sum_{SE} - \sum_{TE})$ modellerin kovaryans matrisini göstermektedir. Hipotez reddedilirse sabit etkiler modeli uygundur ve model Within tahmin edicisi ile tutarlı sonuçlar verecektir (Tatoğlu, 2005:50). Gelişmekte olan ülke grubuna ait Hausman Testi sonuçları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Gelişmekte Olan Ülke Grubu Hausman Testi Sonuçları

Hausman Testi	
H ₀ : Tesadüfi Etkiler Modeli	
Uygundur.	
Model	Model Seçimi
H ₁ : Sabit Etkiler Modeli Uygundur.	
Ki-Kare İstatistiği	
(Olasılık Değeri)	
11.22	Sabit Etkiler
(0.0818)	

Notlar: Test istatistikleri ve olasılık değerleri (parantez içindeki değerler) verilmektedir. Buna göre * simgesi %5, ** %10 önem düzeyinde boş hipotezin reddedildiğini göstermektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde cinsiyet eşitliğinin araştırıldığı çalışmada, tesadüfi etkiler ve sabit etkiler modeli arasında karar verebilmek için Hausman Testi yapılmıştır. Hausman Testi sonuçlarına göre sabit etkiler modeli tercih edilmiştir.

3.3. Değişen Varyans, Otokorelasyon ve Yatay Kesitsel Bağımlılık Testleri Sonuçları

Panel veri modellerinde tahmin yapılmadan önce, değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesitsel bağımlılık incelemesi yapılmalıdır. Hata terimleri varyansının, bütün örneklem için sabit olmaması değişen varyans problemi olarak bilinmektedir. Sabit etkiler modelinde değişen varyansın varlığının incelenmesinde kullanılan değiştirilmiş Wald testi istatistiği aşağıdaki gibi formüle edilir (Baum, 2001:101):

$$W = \sum_{i=1}^N \frac{(\hat{\sigma}_i^2 - \sigma)^2}{V_i}$$

Burada $\hat{\sigma}_i^2$, i yatay kesit biriminin kalıntı varyansının tahmincisidir ve aşağıdaki formül yardımıyla elde edilmektedir (Tatoğlu, 2013:208);

$$\hat{\sigma}_i^2 = \frac{1}{T_i} \sum_{t=1}^{T_i} v_{it}^2$$

Wald testi istatistiğinde yer alan V_i (varyansların tahmin edilen varyansları) aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanmaktadır.

$$V_i = \frac{(T_i - 1)}{T_j} \sum_{t=1}^{T_i} (v_{it}^2 - \hat{\sigma}_i^2)^2$$

Otokorelasyonun analiz edilmesinde Yerel En İyi Değişmez (LBI) testinde yararlanılmaktadır. Baltagi-Wu'nun (1999) Yerel En İyi Değişmez (LBI) testi için d istatistiği aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır:

$$d = \frac{z' A_0 z}{z' z}$$

Baltagi-Wu'nun (1999) Yerel En İyi Değişmez (LBI) testinde kullanılan hipotezler aşağıdaki gibi kurulmaktadır.

$H_0: \rho=0$ (otokorelasyon yoktur)

$H_{a1}: \rho < 0$ ya da $H_{a2}: \rho > 0$

Son olarak birimler arası korelasyonsuzluk varsayımı test edilmelidir. Eğer tahmin edilen modelde birimler arası korelasyon varsa sabit etki ve rassal etki tahminlerinin tutarlı ancak etkin olmamaktadır. Bununla birlikte standart hatalar sapmalı olmaktadır. Bu nedenle birimler arası korelasyon analiz edilmelidir (Tatoğlu, 2013:212-215).

Gelişmekte Olan Ülke Grubuna ait değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılık testleri Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3: Gelişmekte Olan Ülke Grubu Sabit Etkiler Modeli Değişen Varyans, Otokorelasyon ve Yatay Kesitsel Bağımlılık Test Sonuçları

Değişen Varyans	Otokorelasyon	Yatay Kesit B.
Wald Testi	Baltagi-Wu LBI	Pesaran CD Testi
	ve	
	Durbin Watson	
	Testi	

odel	M	$H_0 = \sigma_i^2 = \sigma^2$ (varyanslar, birimlere sabittir)	σ^2 göre	$H_0: \rho = 0$ (hata terimleri arasında otokorelasyon yoktur)	$H_0: U_{it} = \sigma^2 \varepsilon_{it}$ (Yatay kesitsel bağımlılık yoktur)
	Kare	Ki-sılık İst. geri	Ola De	LBI İstat	Pes aran Test İstat
	3.21	284 00)*	(0.0 2	1.15 41)*	4.18 00)*
				D W İstatistiği	Ola sılık Değeri

Notlar: Test istatistikleri ve olasılık değerleri (parantez içindeki değerler) verilmektedir. Buna göre * simgesi %5 önem düzeyinde boş hipotezin reddedildiğini göstermektedir.

Gelişmekte olan ülke grubuna ait Tablo 3'te yer alan sonuçlara göre değişen varyansın varlığını incelemek için Wald testi yapılmıştır. Test sonucuna göre varyansın birimlere göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Baltagi-Wu LBI ve Durbin Watson test sonuçlarına göre test istatistik değerlerinin 2'den küçük olması nedeniyle modellerde otokorelasyon probleminin önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum modelde yer alan parametrelerin etkin olmamasına neden olmaktadır.

Yatay kesit bağımlılığının incelendiği Pesaran CD testi sonuçlarına göre modelde yatay kesitsel bağımlılık söz konusudur. Yani sabit ekiler modeline göre tahmin yapılmış modelde birimler arası korelasyon vardır.

3.4. Heteroskedasite, Otokorelasyon ve Birimler Arası Korelasyonun Düzeltilmesi Sonrası Regresyon Tahmin Sonuçları

Panel veri regresyon modellerinde ortaya çıkan değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesitsel bağımlılık problemlerinin düzeltilmesi için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Bu çalışmada, Arellano (1987), Froot (1989) ve Rogers (1993) tahmin yöntemi tercih edilmiştir.

Arellano (1987), Froot (1989) ve Rogers (1993), tahmin yönteminin temelleri Arellano (1987) tarafından atılmıştır. Daha sonraki süreçte Rogers (1993), tarafından istatistik ve diğer alanlarda uygulanabilirlik açısından popüler hale getirilmiştir. Bu yöntem kısa panellerden ziyade, uzun paneller açısından daha uygundur. Kovaryans tahmincisi değişen varyansa karşı dirençlidir. İkinci olarak ise değişen varyansa karşı simetriktir. Arellano (1987), tahmin edicisinin orijinal formu aşağıdaki gibidir (Millo, 2014:6):

$$V_{\text{white-Arellano}} = (X^T X)^{-1} \sum_{i=1}^n X_i^T u_i u_i^T X_i (X^T X)^{-1} \quad (3.24)$$

Gelişmekte Olan Ülke Grubunun düzeltme sonrası regresyon tahmini, Arellano (1987), Froot (1989) ve Rogers (1993) tahmin yöntemine göre yapılmış olup, regresyon sonuçları Tablo 4'te sunulmaktadır.

QUO VADIS SOCIAL SCIENCES
FSCONGRESS 19
PROCEEDING BOOK

Tablo 4: Gelişmekte Olan Ülke Grubu Düzeltilme Sonrası Regresyon Tahmin Sonuçları

Değişkenler	Katsayı
C	27.659 (0.000)
EİÖ	-0.323 (0.000)*
KİÖ	0.104 (0.023)**
SERMAYE	0.171 (0.000)*
CEİ	-8.314 (0.005)*
TİCARET	0.244 (0.022)**
NÜFUS	0.411 (0.300)
R ²	0.31
F (6,819)	62.44
Gözlem Sayısı	858

Notlar: Sabit etkiler modellerindeki *F* Test istatistikleri katsayıların hep birlikte anlamlı olup olmadığını test etmektedir. * İstatistiğin %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir. ** İstatistiğin en az %5 anlamlılık düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir.

Gelişmekte olan ülke grubu regresyon tahmin sonuçlarına göre, kadınların istihdama katılım oranı ve ticaretin GSYİH içindeki payı %5 önem düzeyinde anlamlı ve katsayının işareti teorik beklenti yönünde çıkmıştır. Sermaye yıllık büyümesi %1 önem düzeyinde anlamlı ve katsayının işareti teorik beklenti yönünde çıkmıştır. Erkeklerin istihdama katılım oranı ve cinsiyet eşitliği indeksi %1 önem düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Ancak katsayılar, teorik beklenti yönünde çıkmamıştır. Cinsiyet eşitliği indeksi, özel ve devlet okullarına temel seviyede eğitime kayıtlı kızların erkeklere oranını ifade etmektedir. Cinsiyet eşitliğinin büyüme üzerinde teorik beklentide çıkmamasının en önemli nedeni, ülkelerin sosyo-

ekonomik yapısıdır. Dauda (2012), 1975-2008 döneminde Nijerya’da kızların eğitiminin artmasının büyümeyi olumsuz olarak, erkeklerin eğitiminin artmasının ise büyümeyi olumlu olarak etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Kızların eğitiminin hasıla üzerinde olumlu etki yaratmamasının en önemli nedeni kızların eğitime yeterli yatırımın yapılmamasıdır. Obiorah (2016), Nijerya’daki toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın eğitimi ve yoksulluğu konusunu ele aldığı çalışması sonucunda, eğitim düzeyinin kişi başına çıktı düzeyi ve yoksulluğu azaltmada pozitif etkiye sahip olmadığı sonucuna varmıştır. Bu sonuç, yüksek kalkınma düzeyine sahip olmayan ülkelerde etkili bir durumdur. Dollar ve Gatti (1999) çalışmalarında, hem sosyal kültürel faktörlerin hem de kadınların yükseköğretim seviyesinin altındaki eğitim düzeyine sahip olmasının, ekonomiyi olumsuz olarak etkilediği sonucuna varmışlardır. Yani bu süreçte kadınların ekonomik kalkınmaya etkili bir şekilde katkıda bulunması engellenmektedir. Son olarak nüfus değişkeni teorik ve istatistiki olarak anlamsız çıkmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Cinsiyet eşitliği ve büyüme arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışma, gelişmekte olan ülkeler grubunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmada büyüme, kadınların işgücüne katılımı, erkeklerin işgücüne katılımı, sermaye, cinsiyet eşitliği indeksi, ticari açıklık ve nüfus artışı değişkenleri kullanılarak, panel veri analiz yöntemiyle modelin tahmini yapılmıştır. Öncelikle Hausman testi yapılmış daha sonra değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesitsel bağımlılık incelenmiştir. Son olarak, varsayımlardan sapmalar düzeltilerek regresyon tahmini yeniden yapılmıştır.

Tahmin sonuçlarına göre, cinsiyet eşitliği indeksi %1 önem düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Ancak katsayı, teorik beklenti yönünde çıkmamıştır. Cinsiyet eşitliğinin büyüme üzerinde teorik beklentide çıkmamasının en önemli nedeni, ülkelerin sosyo-ekonomik yapısı ve kızların eğitime yeterli yatırımın yapılmamasıdır. Modelde kullanılan diğer bağımsız değişkenlerden erkeklerin istihdama katılım oranı %1 önem düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Kadınların istihdama katılım oranı ve ticaretin GSYİH içindeki payı %5 önem düzeyinde anlamlı ve katsayının işareti teorik beklenti yönünde çıkmıştır. Sermaye yıllık büyümesi %1 önem düzeyinde anlamlı ve katsayının işareti teorik beklenti yönünde çıkmıştır. Son olarak nüfus değişkeni teorik ve istatistiki olarak anlamsız çıkmıştır.

Kadınların pazarlık güçlerinin artırılıp, insan kaynağının daha üretken hale getirilmesi ekonomi üzerinde olumlu etki yaratacaktır. Bu noktada büyüme perspektifinden, cinsiyet eşitliğine yatırım yapmak tüm ülkeler için son derece kazançlı bir durumdur. Ekonomik olarak daha az gelişmiş ülkelerde ilköğretime erişim teşvik edilmelidir. Ekonomik gelişme ilerledikçe yüksek öğretim için teşvikler verilmelidir.

Kadınlara yönelik mikrofinansman teşvik edilmeli, kadınların kendi işletmelerini kurmalarına yardımcı olunmalıdır. Bu sayede hem ekonomi içinde kadının yoğunluğu artmakta hem de kadınlar için kayıtlı istihdam olanakları artmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği düşünülerek uzun vadeli kalkınma planları yeniden gözden geçirilmelidir. Kadınların daha fazla eğitim ve işgücü piyasasına katılımı eşit ücret ve eşit fırsat mevzuatıyla daha güçlü bir hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

Al Rakhis, M. (2015), "Impact of Gender Inequality on Economic Growth in the Arab Region", https://www.sciencespo.fr/kuwait-program/wp-content/uploads/2018/05/KSP_Paper_Award_Fall_2015_AL-RAKHIS_Monira.pdf, (Erişim Tarihi: 01.07.2018).

Ali, M. (2015), "Effect of Gender Inequality on Economic Growth: Case of Pakistan", *Journal of Economics and Sustainable Development*, 6(9), 10.

Andersson, A. (2010), "The Effect of Increased Gender Equality on Economic Growth in Developing Countries", www.diva-portal.org/smash/get/diva2:390585/FULLTEXT01.pdf, (Erişim Tarihi: 01.08.2018).

Baliamoune-Lutz, M. and McGillivray, M. (2007), *Gender Inequality and Growth in Sub-Saharan Africa and Arab Countries*, ICER Working Papers 25-2007, Turin: International Centre for Economic Research (ICER).

Baliamoune-Lutz, M. and McGillivray, M. (2009), "Does Gender Inequality Reduce Growth in Sub-Saharan African and Arab Countries?", *African Development Review*, 21(2): 224-42.

Baltagi, Badi H. and Wu, P. (1999), "Unequally Spaced Panel Data Regressions with AR(1) Disturbances", *Econometric Theory*, 15: 814-823.

Barro, R. and Jong-Wha L. (1994), "Sources of Economic Growth", *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy*, 40 (1):1-46.

Baum, Christopher F. (2001), "Residual Diagnostics for CrossSection Time Series Regression Models," *The Stata Journal*, 1(1): 101-104.

Brummet, Q. (2008), "The Effect of Gender Inequality on Growth: A Cross-Country Empirical Study", *The Park Place Economist*, 16 (1):13-23.

Chen, Derek H. C. (2004), "Gender Equality and Economic Development The Role for Information and Communication Technologies", <http://documents.worldbank.org/curated/en/288621468778204692/pdf/WPS3285.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.05.2018).

Dolar, D. and Roberta G (1999), "Gender Inequality, Income, and Growth: Are Good Times Good for Women?", *Policy Research Report on Gender and Development Working Paper Series*, No. 1.

Duada, R. O. S. (2013), "Does Female Education Promote Economic Performance? Evidence from Nigeria", *International Journal of Economics and Finance*, 5(1):201-209.

Esteve-Volart, B. (2004), "Gender Discrimination and Growth: Theory and Evidence from India", *DEDPS Working Paper 42*, London: London School of Economics and Political Science.

QUO VADIS SOCIAL SCIENCES

FSCONGRESS 19

PROCEEDING BOOK

Hakura, D., Mumtaz H., Monique N., Vimal T. and Fan Y. (2016), “Inequality, Gender Gaps and Economic Growth: Comparative Evidence for Sub-Saharan Africa”, IMF Working Paper, WP/16/111.

Hausman, J. A. (1978), “Specification Tests in Econometrics”, *Econometrica*, 46(6): 1251-1271.

Hill, M. A. and Elizabeth M. K. (1993), “Women’s Education in Developing Countries: An Overview.” In Elizabeth M. King and M. Anne Hill (eds.) *Women’s Education in Developing Countries: Barriers, Benefits and Policies.*, The World Bank, John Hopkins University Press.

Kabeer, N. and Luisa N. (2013), “Gender Equality and Economic Growth: Is there a Win-Win?”, Institute of Development Studies Working Paper, No:417, s.8-9.

Klasen, S. (1999), “Does Gender Inequality Reduce Growth and Development? Evidence from Cross-Country Regressions”, Policy Research Report on Gender and Development Working Paper Series, No. 7.

Menon, N. and van der Meulen Rodgers, Y. (2006), “*The Impact of Trade Liberalization on Gender Wage Differentials in India’s Manufacturing Sector*”, Working Paper, New York: Social Science Research Network.

Mexico, Gautam H. and Rafael O. (2004), “Foreign Trade and the Gender Earnings Differential in Urban”, *Journal of Economic Integration*, 19(2): 353-373

Millo, G. (2014), “Robust Standard Error Estimators for Panel Models: A Unifying Approach,” http://mpr.ub.uni-muenchen.de/54954/1/MPRA_paper_54954.pdf, (Erişim Tarihi: 12.02.2015).

Obiorah, Augustine O. (2016), “Gender Equality, Women’s Education and Pro-Poor Development Lessons from Nigeria”, <http://ju.se/download/18.b50f8081553242769960d1/1520578337185/EARP-EF%202016-01%20Obiorah.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.14.2018).

Ramanayake, Sanika S. and Taniya G. (2017), “Role of Gender Gap in Economic Growth: Analysis on Developing Countries versus OECD Countries”, <http://www.igidr.ac.in/pdf/publication/WP-2017-001.pdf>, (Erişim Tarihi:01.05.2018).

Seguino, S. (2000), “Gender Inequality and Economic Growth: A Cross-Country Analysis”, *World Development*, 28(7):1211-1230.

Tatoğlu Yerdelen, F. (2005), “*Sermaye Piyasası’nda Riskin Sınırlı Bağımlı Değişkenli Panel Veri Modelleri ile Analizi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul.

Tatoğlu Yerdelen, F. (2013), *Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı*, Beta Basım Yayın, İstanbul.

World Bank (2018), “World Development Indicators”, <http://data.worldbank.org>, (Erişim Tarihi: 22.06.2018).

QUO VADIS SOCIAL SCIENCES

FSCONGRESS 19

PROCEEDING BOOK

**NEOLİBERAL DEVLET: EKONOMİK OLARAK MİNİMAL POLİTİK
OLARAK MAKSİMUM DEVLET MODELİ**

**NEOLIBERAL STATE: THE STATE MODEL MINIMAL AS ECONOMIC
MAXIMUM AS POLITICAL**

Dr. Öğr. Üyesi İnan AKDAĞ*

Özet

Tickell ve Peck'e göre; "neoliberalizasyon, temel olarak devlet gücü tarafından, pazar kural ve disiplinlerin genişlemesidir." Neoliberalizm ile ilgili literatüre bakıldığında zaman, daima, minimal devlet vurgusu görülmektedir. Aslında bunun görüşün aksine, neoliberalizmde, ekonomik olarak minimal ancak politik olarak maksimum devlet gözlenmektedir. Pazar, sosyal ilişkilerin üretim ilişkileri ayağında egemen güç iken, sosyal ilişkilerin politik ilişkiler ayağında devlet, müdahale gücünü sürdürmektedir. Dolayısıyla, minimal devlet anlayışı, yalnızca liberal bir varsayım olarak görünmektedir. Reel hayat ise farklı dinamiklerle, politik olarak müdahaleci devlet biçimi ile varlığını sürdürmektedir. Politik olarak müdahaleci devlet, toplum ile karşılıklı ilişki içindedir. Toplumsal durağanlık, politik olarak müdahaleci devleti cesaretlendirmektedir ve müdahalenin kapsamı, sürekli genişlemektedir. Politik olarak müdahalenin sınırları ise ekonomi tarafından biçimlenmektedir. Toplumsal hareketlilik, bu modelde, ekonomik kriz tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla kapitalizmin kriz duyarlı doğası, neoliberal devlet modelinin de tarihsel sınırlarıdır. Bu çalışmanın hipotezi; neoliberal devlet incelemesinde, yaygın literatürün aksine, politik olarak daha müdahaleci bir devlet modeli ile karşı karşıya kaldığımız, öne sürülecektir. Çalışmanın kapsamı, neoliberal dönem, devlet, devletin yapısal özellikleri ve tarihsel gelişimidir. Çalışmanın önemi, yaygın literatürün aksine, neoliberalizmde, politik olarak daha müdahaleci bir devlet ile karşı karşıya kaldığımızı göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Neoliberalizm, Devlet, Neoliberal Devlet, Ekonomi, Politika

Abstract

According to Tickell ve Peck, "neoliberalization is the extension of market rule and disciplines principally by state power." When one looks at the literature on neoliberalism, it always appears the stress on minimal state. Indeed, the opposite of this view, in neoliberalism, the state which is minimal as economic and which is maximum as political is observed. When the market is dominant power in the base of production relations of social relations, the state maintains interventionist power in the base of political relations of social relations. Therefore, minimal state understanding stands only alone as a liberal hypothesis. Reel life maintains its existence with different dynamics with interventionist political state form. Political interventionist state is in mutually interaction with society. Social non mobilization urges interventionist state, and scope of intervention continuously expands. The borders of intervention as political are formatted by economy. Social mobility, in this model, is defined